

Agnieszka Jacewicz
Danuta Małkowska

KADRY I PŁACE 2026

**obowiązki pracodawców
rozliczanie świadczeń pracowniczych
dokumentacja kadrowa, podatkowa i ZUS**

Wydanie XXVII uaktualnione

Stan prawny: 1 stycznia 2026 r.

ODDK Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa
Gdańsk 2026

Spis treści

Wykaz skrótów	11
Wstęp	13

Rozdział I NAWIĄZANIE STOSUNKU PRACY

1. Charakterystyka i zasady nawiązania stosunku pracy	16
1.1. Istota stosunku pracy	16
1.2. Wykonywanie pracy poza siedzibą pracodawcy – praca zdalna	22
1.3. Zanim dojdzie do podpisania umowy o pracę	29
1.4. Zawarcie umowy o pracę	33
2. Obowiązki pracodawcy wobec nowo zatrudnionych	35
2.1. Badania profilaktyczne	36
2.2. Zapoznanie z aktami prawa wewnętrznego oraz przepisami RODO	37
2.3. Dokumentacja pracownicza	45
2.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy	56
2.5. Ustalenie stażu pracy nowo zatrudnionego pracownika	58
2.6. Obowiązki w zakresie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego oraz podatku dochodowego	65
2.7. Obowiązki informacyjne zakładu pracy wobec komornika	69
3. Sankcje za naruszenie prawa pracy	70
3.1. Odpowiedzialność pracodawcy	70
3.2. Odpowiedzialność osoby prowadzącej sprawy kadrowe	73
3.3. Upoważnienie pracownika do przetwarzania danych osobowych	74
4. Ochrona danych osobowych – stosowanie RODO w sprawach pracowniczych	75
5. Przykład – przyjęcie pracownika do pracy	82
6. Inne formy angażowania pracowników	95
6.1. Zatrudnianie młodocianych	95
6.2. Praktyka absolwencka	102

Rozdział II WYNAGRODZENIE ZE STOSUNKU PRACY

1. Wynagrodzenie za pracę i zasady jego ustalania	108
1.1. Istota wynagrodzenia i jego elementy składowe	108
1.2. Termin i sposób wypłaty wynagrodzenia	110
1.3. Ochrona wynagrodzenia za pracę	111
1.4. Jawność wynagrodzeń	111

1.5. Wynagrodzenie minimalne	113
2. Czas pracy i jego ewidencja	116
2.1. Normy i wymiar czasu pracy	116
2.2. Systemy czasu pracy	125
2.3. Ewidencja czasu pracy	129
2.4. Praca w dni świąteczne i w porze nocnej	134
2.5. Czas pracy kadry kierowniczej	139
2.6. Odpoczynek i przerwy w pracy	140
3. Praca w godzinach nadliczbowych	145
3.1. Istota pracy w godzinach nadliczbowych	145
3.2. Ustalenie przekroczenia norm czasu pracy	147
3.3. Rekompensata za pracę w godzinach nadliczbowych	150

Rozdział III

ROZLICZANIE I DOKUMENTOWANIE WYNAGRODZEŃ

1. Procedura naliczania wynagrodzenia	160
1.1. Ustalenie przychodu pracownika	160
1.2. Składki na ubezpieczenia społeczne finansowane przez pracownika	161
1.3. Składka na ubezpieczenie zdrowotne	167
1.4. Zaliczka na podatek dochodowy od osób fizycznych – rozliczenie z urzędem skarbowym	169
1.5. Wpłaty na pracownicze plany kapitałowe (PPK)	212
1.6. Pozostałe potrącenia obowiązkowe z wynagrodzeń	222
1.7. Wynagrodzenie w walucie obcej	232
2. Składki finansowane przez pracodawcę	235
2.1. Składki na ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe)	235
2.2. Składki na fundusze pozaubezpieczeniowe (FP, FS, FGŚP, FEP)	243
3. Dokumentacja związana z wynagrodzeniem pracownika	254
3.1. Dokumentacja i opłacanie składek ZUS	254
3.2. Dokumentacja wynagrodzeń	261
3.3. Przechowywanie dokumentacji wynagrodzeń	265
4. Przykład miesięcznego rozliczenia wynagrodzeń	269
5. Wynagrodzenie pracownika delegowanego za granicę	280
5.1. Zasady delegowania pracowników za granicę	280
5.2. Zasady opodatkowania wynagrodzenia za pracę w przypadku oddelegowania za granicę	282
5.3. Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym od przychodów z pracy uzyskanych za granicą	287

Rozdział IV

WYNAGRODZENIE ZA CZAS NIEWYKONYWANIA PRACY

1. Urlop wypoczynkowy	294
1.1. Nabycie prawa, wymiar i zasady udzielania urlopu	295
1.2. Wynagrodzenie za czas urlopu	304
1.3. Ekwiwalent za niewykorzystany urlop	311
2. Inne dni wolne od pracy	316
2.1. Urlopy okolicznościowe	316
2.2. Zwolnienie od pracy z powodu siły wyższej	322

2.3. Urlop opiekuńczy	324
2.4. Urlop bezpłatny	325
2.5. Urlop wychowawczy	326
3. Wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy	333
3.1. Ustalanie prawa do wynagrodzenia lub zasiłku chorobowego	333
3.2. Zasady obliczania wynagrodzenia (i zasiłku) za czas niezdolności do pracy	340
3.3. Zasady obliczania wynagrodzenia za przepracowaną część miesiąca	353
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe świadczeń za czas choroby	356
4. Przykłady obliczania wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy	359

Rozdział V

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE I SOCJALNE PRZYSŁUGUJĄCE PRACOWNIKOM

1. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa	378
1.1. Świadczenia związane z chorobą ubezpieczonego	381
1.2. Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego związane z opieką nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny	400
1.3. Przykłady obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego	431
2. Świadczenia z ubezpieczenia wypadkowego	445
3. Pozostałe świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	447
3.1. Świadczenie przedemerytalne	447
3.2. Zasiłek pogrzebowy	449
3.3. Renta rodzinna	451
4. Świadczenia socjalne zagwarantowane w Kodeksie pracy	451
4.1. Odszkodowania i rekompensaty z tytułu utraty pracy	452
4.2. Odprawy rentowe i emerytalne	453
4.3. Odprawa pośmiertna	455
4.4. Ujęcie składkowe i podatkowe odpraw, odszkodowań, rekompensat	456

Rozdział VI

ROCZNE ROZLICZENIE Z URZĘDEM SKARBOWYM W ZAKRESIE PODATKU DOCHODOWEGO

1. Deklaracja roczna o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-4R)	460
2. Informacja roczna o dochodach oraz o pobranych zaliczkach na podatek dochodowy (PIT-11)	460
3. Roczne rozliczenie podatku dochodowego	465
4. Przykład rocznego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych	467

Rozdział VII

OCHRONA STOSUNKU PRACY. ROZWIĄZANIE I WYGAŚNIĘCIE UMOWY O PRACĘ

1. Ustanie stosunku pracy	476
1.1. Ochrona stosunku pracy przed zwolnieniem	476
1.2. Wypowiedzenie stosunku pracy	482
1.3. Wygaśnięcie umowy o pracę	488
2. Obowiązki pracodawcy związane z rozwiązaniem umowy o pracę	494
2.1. Obowiązki wynikające z przepisów prawa pracy	494
2.2. Obowiązki związane z rozliczeniami publicznoprawnymi	501
2.3. Pomoc pracodawcy w sprawach emerytalno-rentowych	503

2.4. Przykład – zwolnienie pracownika z pracy	504
3. Upadłość lub likwidacja zakładu pracy	516
3.1. Obowiązki pracodawcy w przypadku likwidacji zakładu	516
3.2. Uprawnienia pracowników zlikwidowanego pracodawcy	521
3.3. Przywrócenie do pracy	524

Rozdział VIII

POZAPŁACOWE ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

1. Podróże służbowe pracowników	528
1.1. Krajowe podróże służbowe	531
1.2. Zagraniczne podróże służbowe	541
1.3. Ujęcie składkowe i podatkowe podróży służbowych	546
2. Ryczałty i ekwiwalenty za używanie prywatnego samochodu do celów służbowych	549
2.1. Ryczałt za samochód	550
2.2. Ekwiwalent za rzeczywiście przejechane kilometry	551
2.3. Ujęcie składkowe i podatkowe ryczałtów i ekwiwalentów samochodowych	552
3. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych (ZFŚS)	555
3.1. Istota i cel tworzenia funduszu	555
3.2. Podmioty tworzące fundusz	559
3.3. Źródła i zasady tworzenia funduszu	560
3.4. Ujęcie składkowe i podatkowe w zakresie ZFŚS	565
3.5. Świadczenie urlopowe	567
4. Świadczenia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy	568
5. Pozostałe świadczenia pracownicze	572
5.1. Posiłki i napoje profilaktyczne	572
5.2. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych	573
5.3. Ubiór służbowy	579
5.4. Artykuły spożywcze na potrzeby pracowników	580
5.5. Inne świadczenia rzeczowe, nieodpłatne lub częściowo nieodpłatne udzielane pracownikom	580
5.6. Ujęcie składkowe i podatkowe pozostałych świadczeń pracowniczych	586

Rozdział IX

ROZLICZENIE I DOKUMENTACJA WYNAGRODZEŃ OSÓB ZATRUDNIONYCH NA PODSTAWIE UMÓW CYWILNOPRAWNYCH

1. Charakterystyka umów cywilnoprawnych	590
2. Zasady podlegania umów cywilnoprawnych ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz wypłatom na PPK	616
2.1. Umowa-zlecenie	616
2.2. Umowa o dzieło	623
2.3. Zasady podlegania i rozliczania składek osób mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu wykonywania pracy na podstawie umowy-zlecenia	625
3. Rozliczenia z urzędem skarbowym i ZUS z tytułu umów cywilnoprawnych	629
3.1. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów-zleceń	629
3.2. Podatek dochodowy i składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne od umów o dzieło	639

4. Rozliczenie płatnika z tytułu umów cywilnoprawnych zawartych z własnym pracownikiem	644
5. Świadczenia z ubezpieczenia społecznego dla zleceniobiorców	647
5.1. Warunki uzyskania świadczeń	647
5.2. Zasady ustalania podstaw wymiaru zasiłków chorobowych	649
6. Koszty podróży służbowej zleceniobiorcy	656
7. Przykłady rozliczania i dokumentowania wynagrodzeń osób zatrudnionych na podstawie umowy-zlecenia i umowy o dzieło	658
Wykaz aktów prawnych	677